

2024/08/30

Till: s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.hc.delning@regeringskansliet.se

Remissyttrande från Svenska Tobaksleverantörsföreningen avseende
SOU 2024:23 - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas

Diarienummer: **S2024/00726**

Stockholm, 30 augusti 2024

Tobaksleverantörsföreningen

Svenska Tobaksleverantörsföreningen är en intresseorganisation bestående av två av Sveriges största tobaksleverantörer; **JTI Sweden**, med **Nordic Snus**, samt **British American Tobacco (BAT)**. Svenska Tobaksleverantörsföreningen bevakar branschspecifika områden; exempelvis arbete mot illegal handel med tobak, andra punktskatterelaterade frågor, samt reglering av tobaksprodukter.

Svenska tobaksleverantörsföreningen ståndpunkter

Inledning

Svenska tobaksleverantörsföreningen tackar för möjligheten att inkomma med ett svar rörande SOU 2024:23 – *”En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas”*.

Svenska tobaksleverantörsföreningen kommer att uppehålla sig kring de delar som ligger inom ramen för vårt arbete (dvs nikotin och tobak).

Då snus är förbjudet inom EU med bara Sverige som undantag undviker vi termen ”nikotinsnus” och kommer genomgående att använda begreppet ”nikotinportioner” för att undvika missförstånd då snus per definition innehåller tobak medan nikotinportioner är tobaksfria. Detta återspeglas även i olika regleringar och lagtexter, men också när det kommer till tullklassificeringar.

Det är viktigt att redan inledningsvis poängtera att dessa produkter riktar sig till vuxna och att vi stödjer lagstiftning som verkar för att minska minderårigas tillgång till produkterna. Det är dock viktigt att också lyfta fram att en framgångsrik politik bör fokusera på att vuxna individer som vill bruka nikotin, ges möjlighet att välja att konsumera nikotin på ett så riskfritt sätt som möjligt. På samma sätt bör alternativa produkter med nikotin tillåtas utformas på ett sätt som gör dem till ett fullgott alternativ till mer riskfyllda produkter, särskilt cigaretter. Tillåter man inte smaker och för relevanta nikotinhalter kommer färre att välja mindre farliga alternativ.

Produktregleringar bör även kompletteras med åtgärder såsom rigorösa ålderskontroller och åtgärder för att minimera handel med illegala produkter och langning till minderåriga. Tyvärr pekar tillgängligdata på utbredd illegal handel och bristande ålderskontroller varför vi gärna vill se kompletterande åtgärder för att stävja huvudproblemet, dvs att minderåriga ges möjlighet att nyttja produkter innehållande nikotin. Grundläggande för att tydligt ändra detta mönster med illegal handel och bristande ålderskontroll är tydligare och effektivare tillsyn, vilket kräver ett tydligare fokus på efterlevnad och tillhörande resursallokering för relevanta myndigheter.

Trots att Sverige har ungefär samma grad av nikotinanvändning som resten av Europa lyfts vi ofta fram internationellt som ett framgångsland då många har valt att konsumera nikotin på mindre skadliga sätt, primärt snus och nikotinportioner. Vi drar slutsatsen att konsumenter söker mindre farliga alternativ till cigaretter, men det förutsätter att det tillåts alternativ som är attraktiva. Riskerna med cigaretter är välkända. Trots detta är rökningen väldigt utbredd internationellt. Sverige har möjlighet att visa vägen, både inom EU och globalt. Det vore olyckligt om Sverige reglerar mindre skadliga produkter på ett sätt som gör att de blir ett mindre attraktivt alternativ för de rökare som vill minska sina risker men fortsätta använda nikotin.

Nikotintak

Svenska tobaksleverantörsföreningen är positiva till ett nikotintak, vi har drivit frågan tidigare och är fortsatt positiva till en sådan reglering. Vi menar att nikotinportioner med överdriven mängd nikotin är ett av de största hoten mot en ordnad konsumtion av nikotinportioner internationellt.

Däremot är det viktigt att gränsen sätts på en nivå som gör att en rökare får motsvarande nikotinupplevelse av tobakssnus eller nikotinportion som en cigarett. För att undvika missförstånd och att gå emot gällande praxis för andra produkter innehållandes nikotin är det viktigt att taket sätts per enhet och inte per gram. Annars är det storlek och vikt på en portion som kommer definiera var taket går i stället för varje enhet/portion. Utifrån ett konsumentperspektiv är det även viktigt att måttet är enkelt och jämförbart.

För att nikotinportioner ska vara ett fullgott och attraktivt alternativ till cigaretter skulle vi vilja se att Sverige sätter ett tak på maximalt **20mg per portion**. Utredningens förslag på maximalt 12mg per gram riskerar att göra tobakssnus och nikotinportioner till ett betydligt mindre attraktivt alternativ för många rökare som söker efter mindre skadliga alternativ. Föreslagen nivå skulle påverka ca 50% av produkterna på den svenska marknaden och skulle således påverka en stor del av dagens användare. Syftet måste vara att få bort extrema produkter från marknaden, inte att lagstifta bort produkter med begränsad risk. Problematiken blir än tydligare för bland kvinnliga rökare som ofta föredrar en mindre och därmed även lättare portion. Svenska tobaksleverantörsföreningens förslag ligger även i linje med den tekniska specifikationen som SIS beslutat om (SIS/TS 72:2024), vilken också bygger på en vetenskaplig och faktisk grund med utgångspunkt i hur oralt nikotin har använts i Sverige.

Langning

Svenska tobaksleverantörsföreningen stödjer förslaget och vill gärna se ett explicit förbud för minderåriga att använda och därmed inneha tobak- och nikotinprodukter. Minderåriga ska inte bruka nikotin eller kunna få tillgång till dessa produkter. Ett generellt förbud, vilket går längre än att enbart förbjuda försäljning eller överlåtande av tobak och nikotinprodukter är positivt då det tydligt signalerar att dessa produkter är avsedda vuxna.

Ett förbud skulle även förenkla för bland annat föräldrar, skola, kuratorer, socialtjänst och myndigheters delaktighet i ett scenario där minderåriga skulle bruka nikotin. Åldersverifiering och tydliga krav på att upprätthålla ett sådant explicit förbud är av yttersta vikt men uppfyller i sig själv rollen som styrmedel för att motverka minderårigas åtkomst och användande av tobak- och nikotinprodukter.

Förvaring

För att minimera risker för illegal handel bör samtliga punktskattepliktiga tobaks- och nikotinprodukter inte tillåtas att förvaras i kommersiella lokaler som saknar tillstånd att sälja samma produkt.

Skadereducering

Svenska tobaksleverantörsföreningen är positiva till riksdagens beslut om att lagstiftningen som omhuldar ANDTs ska fokusera på riskreducering och relativa risker för att möjliggöra att fler rökare väljer mindre skadliga alternativ. För att nya nikotinprodukter ska utgöra ett alternativ är det viktigt att vi behåller möjligheten att erbjuda smaksatta produkter som har relevant nikotinhalt för att attrahera rökare.

Vi ifrågasätter därför utredningens beslut om att inte i linje med riksdagens beslut verka för skadereducering utan i stället föreslå att rökfria produkter regleras på samma sätt som rökbar tobak. Att minska incitamenten bland vuxna rökare att byta till en mindre farlig produkt vore en ytterst olycklig utveckling.

Som tidigare berörts bör man i stället fokusera på åtgärder som kraftigt begränsar minderårigas tillgång till dessa produkter. Det finns en rad åtgärder som går att vidta, vilka nämnts ovan, såsom införandet av langningsförbud, krav på robusta ID-kontroller, explicit förbud för minderåriga och förbjuda extrema nikotinhalter med flera.

Sammanfattning

Tobak och andra nikotinprodukter brukas idag av många vuxna, och det är tydligt från politiken att det är dess skadlighet som önskas minskas. Förutsatt att man accepterar hur användningen av tobak och nikotin ser ut idag och har utvecklats, bör regleringars främsta mål vara att förhindra att minderåriga ges tillgång till produkterna och att vuxna personer som brukar röktobak väljer mindre skadliga alternativ. Sverige borde vara stolta över det som hitintills uppnåtts och fortsätta verka för att ännu fler ska välja mindre riskfylld nikotinkonsumtion. Reglering såsom nikotingränser måste baseras på en kombination av vetenskapliga studier, framtagna branschstandarder samt hur marknaden ser ut. Inga seriösa producenter motsätter sig ett tak för att undvika extrema exempel som vi idag dessvärre ser på marknaden, däremot vore det olyckligt ifall gränsen sätts under 20mg/portion ifall det medför att färre rökare är beredda att överväga mindre hälsoskadliga alternativ för att bruka nikotin. Kan vi åstadkomma en reglering som säkerställer att minderåriga inte får tillgång till produkter innehållandes nikotin går det också undvika alltför omfattande inskränkningar för vuxna individers egna val. Ett argument som väger extra tungt när vi talar om regleringar av produkter som är mindre dåliga för hälsan.

Jonas Lundqvist, för Svenska Tobaksleverantörsföreningen.

Jonas.lundqvist@tobaksleverantorsforeningen.se